

Nader onderzoek huismus, boerenzwaluw, steenmarter en vleermuis
't Scharrelhoes Landschapscamping

Nijverdal, 4 oktober 2021
Projectnummer 21.76 (versie 3, 13 april 2023)

Colofon

Door	Otte Groenadvies BV Brilsweg 1a 7441 BV Nijverdal
Telefoonnummer:	06 18 95 19 55
E-mail:	tjitske@ottegroenadvies.nl
Internet	www.ottegroenadvies.nl
Project	21.76 (versie 3, 13 april 2023)
Auteur:	T.M. Stam – Propedeuse Hoger Beroepsonderwijs en Natuurbeheer
Gecontroleerd:	Ing. P. Otte
Datum	4 oktober 2021
Status:	Eindrapportage

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Otte Groenadvies accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Otte Groenadvies uitgevoerde onderzoek neemt.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1. Aanleiding.....	4
1.2. Doel.....	4
1.3. Huidige situatie.....	4
2. Wetgeving	6
3. Methodiek	7
3.1. Werkwijze huismussen onderzoek	7
3.2. Werkwijze boerenwaluw onderzoek	7
3.3. Werkwijze vleermuizen onderzoek	7
3.4. Werkwijze steenmarter onderzoek.....	8
4. Resultaten	9
4.1. Resultaat huismussen	9
4.2. Resultaat boerenwaluw	11
4.3. Resultaat vleermuizen	12
4.3.1. Habitat waargenomen soorten.....	13
4.3.2 Gebruik plangebied door vleermuizen	13
4.4. Resultaat steenmarter	15
5. Conclusie	16
5.1 overzicht beschermde soorten	16
5.2 Advies en aanbevelingen.....	17
6. Geldigheid	18
7. Bibliografie	19

Bijlage	20
<i>BIJLAGE 1: Wettelijk kader Wet natuurbescherming - Soortbescherming</i>	20

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In de ruimtelijke plannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten Wet natuurbescherming (hierna Wnb). Met andere woorden, in het ruimtelijke ordeningstraject dient aangetoond te worden dat het plan uitvoerbaar is. In dit kader is een quickscan flora en fauna uitgevoerd voor de voorgenomen amovatie van de woonboerderij (Otte Groenadvies BV, 2021).

Uit de quickscan is naar voren gekomen dat het plangebied mogelijk fungeert als vaste rust- en/of verblijfplaats voor huismussen, boerenzwaluwen, steenmarters en vleermuizen. Indien dat het geval is, heeft de ruimtelijke ingreep mogelijk consequenties voor deze soorten en worden mogelijk verbodsbepalingen uit de Wnb overtreden. Om deze reden is geadviseerd om een nader onderzoek uit te voeren naar de functionaliteit van het plangebied.

1.2. Doel

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen

Huismus, boerenzwaluw en steenmarter:

- Zijn er huismussen, boerenzwaluwen & steenmarters aanwezig?
- Welke functie(s) heeft de planlocatie voor deze soort(en)?
- Welke wettelijk belang is er waardoor de activiteiten moeten worden uitgevoerd?
- Welke eigenschappen van het object of gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
- Is een ontheffing Wnb nodig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren?

Vleermuizen:

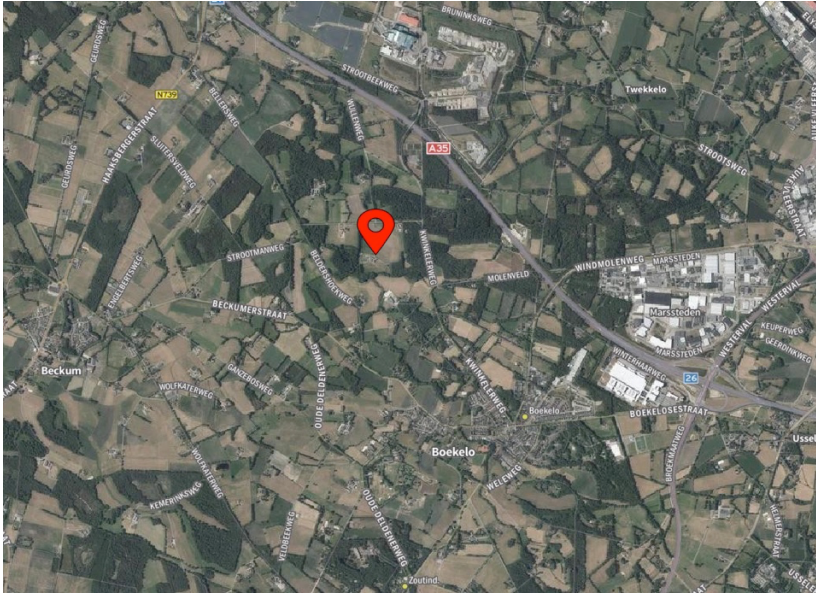
- Welke soorten vleermuizen komen momenteel voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wnb?

1.3. Huidige situatie

De planlocatie ligt in het Twentse coulisselandschap. Een coulisselandschap is een halfopen landschap dat door de beplanting en bebouwing het karakter van een toneel met coulissen heeft. De beplantingen bestaan vooral uit houtwallen en heggen. Tijdens een gang door een coulisselandschap ziet men hierachter landschapselementen verdwijnen en even later weer verschijnen (Het Historisch Portaal, z.d.).

Ten noorden en noordoosten van het plangebied ligt de rijksweg A35 waar achter de bebouwde kom van de gemeente Enschede zich bevindt. Het plangebied wordt omgeven door agrarische percelen met verspreid staande boerderijen. Het agrarische gebied heeft een gesloten karakter met opgaand groen zoals bomenrijen, houtwallen en bospercelen.

Het plangebied betreft de woonboerderij en de directe omgeving. Op het perceel staat een woonboerderij en diverse opstallen zoals een opslagschuur, toiletgebouw, recreatieruimte, een voormalige melkstal, een kapschuur en een dierenverblijf. Het terrein is naast de bebouwing ingericht als landschapscamping. In de tuin en langs de bebouwing zijn enkele plantvakken aanwezig, het grotendeel van de tuin bestaat uit gazon. Rondom het perceel en de camping staat een meidoornhaag.

Afbeelding 1 & 2. Locatie plangebied(rood) (Kadviewer, z.d.)

2. Wetgeving

De Wnb regelt de bescherming van het in het wild voorkomende planten en dieren en de bescherming van gebieden. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld. Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van beschermde soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren (artikelen 3.1, 3.5 en 3.10). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 1.11).

De verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, is een belangrijk onderdeel in de Wnb. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten, zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Deze verschillen per beschermingsgroep. De Wnb kent drie verschillende beschermingsregimes:

- Vogelrichtlijnsoorten;
- Habitatrichtlijnsoorten;
- Andere soorten.

De provincies hebben in haar verordeningen uit de lijst van 'andere soorten' diersoorten aangewezen waarvoor een vrijstelling geldt en dus geen ontheffing van verbodsbepalingen voor hoeft te worden aangevraagd. Deze lijst met vrijgestelde soorten is per provincie anders. De zorgplicht is wel van toepassing. Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen (mitigatie en/of compensatie) genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een

vrijstelling of is het mogelijk van het bevoegd gezag ontheffing van de verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Deze ontheffing wordt slechts verleend indien:

- Er geen bevredigend alternatief is;
- Er is geen sprake is van een wettelijk belang;
- Geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstig staat van instandhouding van de soort.

Zie bijlage 1 voor het wettelijk kader van de soortenbescherming in de Wnb.

De Wnb beschermt ook een aantal planten en vissen die onder de Flora- en faunawet niet beschermd waren. Hiermee is rekening gehouden in onderliggende natuurtoets, zie verder in paragraaf 4.1 aanwezigheid beschermde soorten (Overheid, 2020).

3. Methodiek

In hoofdstuk 3 zal eerst de werkwijze voor het huismussen onderzoek besproken worden waarna de overige onderzoek(en) aan bod komen. In hoofdstuk 4 is een overzicht weergegeven van de uitgevoerde veldonderzoeken en de bijbehorende resultaten.

3.1. Werkwijze huismussen onderzoek

Als basis voor dit onderzoek is de methodiek gebruikt zoals deze wordt omschreven in het Kennisdocument Huismus (*Passer domesticus*) (BIJ12, 2017). Tijdens het onderzoek wordt er een à twee uur na zonsopkomst en/of twee uur voor zonsondergang geïnventariseerd, waarbij optimale activiteiten het beste in de ochtend worden waargenomen. Het onderzoek vindt plaats in de periode van 1 april – 15 mei.

Tijdens de inventarisatie moet gelet worden op de habitatkenmerken waarvan de huismus afhankelijk is. Er wordt in beeld gebracht waar zich de locaties van de nesten, rustplaatsen en functioneel leefgebied van de huismus bevinden. Daarnaast wordt er gekeken naar een nest indicatieve waarneming zoals nestbouw, bedelende jongen en een waarneming van de potentiële broedbiotoop wat zich bijvoorbeeld uit in zingende mannetjes of een paartje bij een potentiële nestplaats.

3.2. Werkwijze boerenwaluw onderzoek

Het onderzoek naar de boerenwaluw is, daar waar mogelijk, gecombineerd met het de overige onderzoeken. Het onderzoek wordt uitgevoerd zoals beschreven in het document soortbescherming in Overijssel (Provincie Overijssel, 2019). De broedperiode van de boerenwaluwen loopt van mei tot september. In deze periode moeten minstens twee inventarisaties met een tussenperiode van minimaal 14 dagen worden uitgevoerd. Deze wordt veelal uitgevoerd op basis van waarnemingen op de locatie.

Tijdens de inventarisaties dient de aan- of afwezigheid van nest- en rustplaatsen worden aangetoond. Tijdens de inventarisatie moet gelet worden op de habitatkenmerken waarvan de boerenwaluw afhankelijk is, om zo de meest kansrijke plekken voor aantreffen te bepalen.

Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een verrekijker (Barr & Stroud, Sierra Binocular 8x42) en een fotocamera.

3.3. Werkwijze vleermuizen onderzoek

Tijdens het onderzoek is gewerkt volgens de richtlijnen voor het inventariseren van vleermuizen, die zijn opgesteld door het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus, het vleermuizenprotocol 2021 (Netwerk Groene Bureaus, 2020).

De vleermuisdetector is bij het vleermuizenonderzoek een onmisbaar apparaat. Met dit apparaat worden de ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar gemaakt. Door verschillen in klank, ritme en andere kenmerken is het mogelijk de verschillende soorten te onderscheiden en de aard van het gedrag te bepalen.

Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector (Pettersson D 240x, Echo Meter Touch) en de Echometer Touch Pro 2 van Wildlife acoustics. Volcontinue hoogwaardige digitale geluidopnamen worden gemaakt met een Elekon Batlogger M, die alle waarnemingen van vleermuizen, onderzoeksdatum's, gps-coördinaten en weersomstandigheden ten tijde van het onderzoek registreert.

Gedurende de veldbezoeken is bij daglicht op de locatie gezocht naar sporen die duiden op aanwezigheid van vleermuizen zoals vleermuiskeutels, afgebeten insectenvleugels en vetsporen.

Het weer is van invloed op de activiteiten van vleermuizen en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, langdurige regenval, dichte mist en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Tijdens dergelijk weersomstandigheden wordt niet gewerkt.

Gedurende de veldbezoeken is het onderzoeksgebied en directe omgeving geïnventariseerd om een goed beeld te krijgen van het gedrag en mogelijke verblijfplaatsen.

3.4. Werkwijze steenmarter onderzoek

Nader onderzoek op de steenmarter is maatwerk, veelal wordt deze uitgevoerd op basis van waarnemingen in de vorm van vraatsporen, uitwerpselen, loopsporen, kadavers en/of nestactiviteiten. Het onderzoek wordt uitgevoerd in de actieve periode van de steenmarter, deze loopt van juni tot augustus/september en kan veelal gecombineerd worden tijdens overige onderzoeken (Zoogdierverseniging, z.d.).

4. Resultaten

De veldbezoeken zijn uitgevoerd door Ing. P. Otte, directeur/eigenaar Otte Groenadvies en T.M. Stam, Propedeuse Hoger Beroepsonderwijs Bos en Natuurbeheer.

4.1. Resultaat huismussen

Habitat huismus

De habitat van de huismus moet voldoen aan een combinatie van een aantal elementen, die binnen een straal van enkele meters (dekking bij voedselbronnen) tot enkele honderden meters (nestplek en voedselbronnen) van elkaar moeten liggen. De habitat moet bestaan uit een combinatie van plekken voor nestgelegenheid, voedsel (voor volwassen jongen), dekking zoals groenblijvende struiken en klimplanten, plekken voor stofbaden en drinkwater. De omgeving van het plangebied biedt een geschikt habitat voor deze soort (BIJ12, 2017).

Aanwezig habitat planlocatie

- Aanwezig groen in de vorm van een private tuin met aangrenzende groenstrook;
- Beschuttingsmogelijkheden in de meidoornhagen;
- Zandplekken aanwezig in de private tuin;
- Wateraanbod middels voorzieningen als voerplaats kippenren en dierenweide en de Boekelerbeek in de directe omgeving.

Afbeelding 3. Locatie plangebied (rood) (Kadviewer, z.d.)

Datum	3 mei 2021	14 mei 2021
Tijdstip onderzoeken	19.30 uur - 21.00 uur	6.30 uur - 7.20 uur
Zonopkomst/	5.56 uur	5.38 uur
Zonsondergang	21.03 uur	21.21 uur
Temperatuur	12°C	8°C
Windkracht	Matig 3 Bf	Stil 1 Bf
Weertype	Licht bewolkt	Bewolkt, lichte regen

Tabel 1. Schematische overzicht onderzoeksmomenten (Zonsopgang, z.d.) (KNMI, z.d.)

3 mei 2021

De weersomstandigheden waren licht bewolkt, droog en 12°C. Tijdens het onderzoek zijn er meerdere (tientallen) huismussen onder het dak in de deel van de woonboerderij waargenomen. Opvallend was dat er weinig tjilpende mannetjes aanwezig waren waardoor exacte locaties van nestplaatsen niet duidelijk konden worden gevonden.

14 mei 2021

De weersomstandigheden waren bewolkt, 8°C, lichte regen met af en toe een opklaring. Tijdens het onderzoek zijn tien nestplaatsen van huismus onder het dak van de woonboerderij en twee nestplaatsen onder het dak van een schuur aangetroffen. De nestplaatsen bevonden zich onder het dakbeschot en achter invliegopeningen onder de kopsen kant van de muur waar op enkele plekken openingen die toegang geven tot de deel aanwezig zijn.

Afbeelding 4. Waarnemingen huismussen (Kadviewer, z.d.)

Effectenbeoordeling

Verblijfplaatsen

Op basis van de verrichte onderzoeksinspanning kan er met zekerheid worden vastgesteld dat er tien nestplaatsen van huismus in de woonboerderij aanwezig zijn. Nestplaatsen van huismus zijn jaarrond beschermd. Stel een activiteitenplan op en vraag voor het te niet doen van de nestplaatsen een ontheffing bij de provincie Overijssel aan.

Omgeving

Het perceel heeft een groen karakter met alle elementen waar de habitat van de huismus aan moet voldoen. Tijdens de ruimtelijke ontwikkeling blijft het aanwezige groen behouden waardoor de omgeving voor de huismussen in stand gehouden wordt. Hierdoor zal de gunstige staat van instandhouding betrefte de omgeving van de huismus niet in het geding komen.

4.2. Resultaat boerenzwaluw

Habitat boerenzwaluw

De boerenzwaluw broedt in open schuren en onder brede dakoverstekken, onder bruggen en incidenteel op andere beschutte plaatsen. Ook komt de boerenzwaluw veel voor in de omgeving van water, waar de zwaluwen insecten verzamelen. De boerenzwaluw is een luchtacrobaat en heeft voorkeur voor boerschuren en loodsen waar ze in en uit kunnen vliegen (Vogelbescherming, z.d.).

Datum	3 mei 2021	11 juni 2021
Tijdstip onderzoeken	19.30 uur -21.00 uur	21:15 uur – 22.00 uur
Zonsopkomst/	5.56 uur	05.15 uur
Zonsondergang	21.03 uur	21.57 uur
Temperatuur	12°C	20°C
Windkracht	Matig 3 Bf	Zwak 1 Bf
Weertype	Licht bewolkt	Helder

Tabel 2. Schematische overzicht onderzoeksmomenten (Zonsopgang, z.d.) (KNMI, z.d.)

3 mei 2021

De weersomstandigheden waren licht bewolkt, droog en 12°C. Tijdens het veldbezoek van de quickscan zijn diverse restanten van oude nestplaatsen van boerenzwaluw in de woonboerderij en bijgebouwen aangetroffen, tevens zijn enkele overvliegende individuen gezien. Onbekend is hoeveel en welke nestplaatsen in gebruik gaan worden genomen.

Afbeelding 5. Locatie plangebied (rood), oude nestplaatsen boerenzwaluw (geel) (Kadviewer, z.d.)

11 juni 2021

In de woonboerderij zijn twee nesten aangetroffen die op dit moment in gebruik zijn. In het kippenhok ten zuidwesten van de planlocatie is ook een nest in gebruik. In de overige gebouwen zijn slechts oude nesten aangetroffen.

Effectenbeoordeling

Verblijfplaatsen

Op basis van de veldbezoeken valt met zekerheid vast te stellen dat er in de woning twee nesten van boerenzwaluw aanwezig zijn. In het kippenhok ten zuiden zijn is ook een nest aanwezig die wordt gebruikt. In de schuur ten noordwesten zijn slechts oude nesten aangetroffen.

Omgeving

Met de ruimtelijke ontwikkeling wordt slechts de woning geamoveerd en herbouwd. Hierbij blijft het aanwezig groen intact, negatieve effecten op het essentieel functioneel leefgebied van boerenzwaluw zijn niet te verwachten.

4.3. Resultaat vleermuizen

Tijdens de onderzoeksmomenten zijn er vijf soorten vleermuizen waargenomen, namelijk:

Soort	Bijzonderheden: Verblijfplaatsen, vliegroutes, ect.
Gewone dwergvleermuis	Foeragerend/verblijfplaats/balts
Laatvlieger	Foeragerend
Ruige dwergvleermuis	Overvliegend
Rosse vleermuis	Overvliegend
Grootoorvleermuis	Overvliegend/foeragerend

Tabel 3. Schematische overzicht waargenomen soorten vleermuizen

Voorjaaronderzoeken vleermuizen

Datum	10 juni 2021	7 juli 2021	12 juli 2021
Tijdstip onderzoeken	21.50 uur - 00.00 uur	02.20 uur - 05.25 uur	21.45 uur - 23.55 uur
Zonsopkomst/ Zonsondergang	05.15 uur 21.57 uur	05.25 uur 21.57 uur	05.33 uur 21.58 uur
Eerste/Laatste waarneming	Eerste: 22.05 uur Gewone dwergvleermuis	Laatste: 04.59 uur Laatvlieger	Eerste: 22.15 uur Laatvlieger
Temperatuur	20°C	14°C	21°C
Windkracht	1 Bf	2Bf	1 Bf
Weertype	Helder	Helder	Bewolkt

Tabel 4. Schematische overzicht onderzoeksmomenten (Zonsopgang, z.d.) (KNMI, z.d.)

Najaaronderzoeken vleermuizen

Datum	2 september 2021	23 september 2021
Tijdstip onderzoeken	23:00 uur - 01:00 uur	20.00 uur - 22.35 uur
Zonsopkomst/ Zonsondergang	06.48 uur 20.23 uur	07.24 uur 19.31 uur
Eerste/Laatste waarneming	n.v.t.	n.v.t.
Temperatuur	12°C	16°C
Windkracht	1 Bf	3 Bf
Weertype	Helder	Wisselvallig

Tabel 5. Schematische overzicht onderzoeksmomenten (Zonsopgang, z.d.) (KNMI, z.d.)

4.3.1. Habitat waargenomen soorten

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is een sociale vleermuis en een echte cultuurvolger en daarom ook veel in de bebouwde omgeving te vinden. De verblijfplaatsen bevinden zich in of om gebouwen. In de levenscyclus van deze soort kennen zich meerdere periodes, zoals de winterslaap, paar- en balts periode en de kraamtijd. Voor elke periode worden verschillende eisen aan een verblijfplaats gesteld. In de verschillende perioden en in de loop van de seizoenen gebruiken ze een netwerk aan verschillende verblijfplaatsen, vliegroutes en jachtgebieden (BIJ12, 2017).

Laatvlieger

De laatvlieger is een vrij grote vleermuis met een verscheidenheid aan habitats. Favoriete foerageergebieden zijn graslanden, parken, open bosranden, tuinen en beboste gebieden. De laatvlieger is gebouwbewonend en maakt gebruik van open voegen tussen bakstenen tot een spouwmuur en dakpannen. De gebouwen die hiervoor worden gekozen staan vaak aan de rand van de bebouwde kom of in het buitengebied. Ook heeft de laatvlieger voorkeur voor oudere gebouwen (Vleermuizenwerkgroep, z.d.).

Ruige dwergvleermuis

Ruige dwergvleermuizen jagen in vooral halfopen bosrijk landschap. Vaak jagen ruige dwergvleermuizen langs bosranden, door lanen, boven open plekken in bos en langs houtwallen. Waterpartijen en beschutte oevers in voedselrijke gebieden vormen een belangrijk aspect van het biotoop. Verblijfplaatsen bevinden zich zowel in bomen als gebouwen (Zoogdierenvereniging, z.d.).

Rosse vleermuis

De rosse vleermuis jaagt vooral boven water en moerassige gebieden en jaagt ook wel eens bij straatverlichting. De prooien bestaan vaak uit grote kevers en nachtvlinders, maar ook wel uit kleine, in zwermen vliegende dansmuggen. Deze soort is een uitgesproken boom bewonende soort (Zoogdierenvereniging, z.d.).

Grootoorvleermuis

Gewone grootoorvleermuizen jagen op beschutte plekken in bos en kleinschalig parkachtig landschap, boven bospaden, in lanen en open plekken, langs bosranden en laag boven (bloeiende) kruidenvegetaties of langs en door de kroon van (bloeiende) bomen. Als wendbare vlieger jagen ze ook veel in gebouwen, bijvoorbeeld op zolders, in schuren en in stallen met vee. Grote rooien worden meegenomen naar een hangplaats en daar opgegeten. Deze hangplaatsen kunnen bestaan uit een boomtak of plafondbalk (Zoogdierenvereniging, z.d.).

4.3.2 Gebruik plangebied door vleermuizen

Foerageergebied

Tijdens de inventarisatiemomenten zijn er meerdere gewone dwergvleermuizen en enkele malen een grootoorvleermuis foeragerend in en om de woning waargenomen. De laatvlieger is kortstondig foeragerend waargenomen. De laatvlieger en ruige dwergvleermuis zijn niet foeragerend op en nabij de planlocatie waargenomen.

Verblijfplaatsen/zwermgedrag

Tijdens de inventarisatiemomenten zijn twee zomer/paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis in de woning aangetroffen. In de naastgelegen schuur zijn eveneens twee zomer/paarverblijfplaatsen van deze soort aanwezig.

Vlieg- en migratieroutes

Het vliegpatroon van de aanwezige vleermuizen waren enigszins diffuus. De ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis zijn slechts overvliegend waargenomen. Echte overduidelijke vliegroutes waarbij met een zekere regelmaat vleermuizen passeren zijn niet aangetroffen.

Afbeelding 6. Locatie plangebied (rood) (Google, z.d.) (Pdok, z.d.)

4.4. Resultaat steenmarter

Habitat steenmarter

De steenmarter heeft een voorkeur voor steenachtige biotopen en schuilplaatsen. De steenmarter komt voor in een parklandschap, bosloze gebieden, steengroeven en gebouwen. Deze soort is een echte cultuurvolger en hij is vooral te vinden in de nabijheid van dorpen, boerderijen en grote steden. De aanwezigheid van groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen zijn van belang, hier zoekt de steenmarter zijn voedsel (Zoogdiervereniging, z.d.).

Aanwezig habitat planlocatie(woonboerderij)

- Ligging planlocatie buitengebied, woonboerderij met diverse bijgebouwen op het perceel;
- Aanwezig groen in de vorm van een private tuin met houtwallen en bosschages in de omgeving;
- Beschuttingsmogelijkheden en voedselaanbod in de bebouwing en de omgeving.

Tijdens de nader onderzoeken op de beschermde soorten huismus, boerenwaluw en vleermuis zijn geen steenmarters waargenomen. Ook zijn er geen sporen zoals uitwerpselen en kadaversresten aangetroffen. Negatieve effecten worden niet verwacht.

5. Conclusie

5.1 overzicht beschermde soorten

Soortengroepen	Aanwezigheid	Effecten	Aanbevelingen
Huismussen	ja	ja	ontheffing
Boerenwaluw	ja	ja	ontheffing
Vleermuizen- verblijfplaatsen	ja	ja	ontheffing
Vleermuizen – vliegroute	niet	geen	geen
Vleermuizen – foerageergebied	niet	geen	geen
Steenmarter	niet	geen	geen

Tabel 5. Schematische aanwezigheid beschermde soorten

5.2 Advies en aanbevelingen

Huismus en boerenwaluw

- *Verblijfplaatsen:*
Uit de onderzoeksmomenten is gebleken dat er:
 - Tien verblijfplaatsen van de huismus zijn in de deel van de woonboerderij aanwezig;
 - Twee verblijfplaatsen van de boerenwaluw in de deel van de woonboerderij aanwezig;
- Uit onderzoek blijkt dat de voorgenomen ontwikkelingen dienstdoen als verblijfplaats voor huismussen en boerenwaluw. Hiervoor dient een activiteitenplan opgesteld te worden en ontheffing te worden aangevraagd;
- *Foerageergebied:*
Op de planlocatie worden geen negatieve effecten verwacht op het foerageergebied.

Vleermuizen

- *Verblijfplaatsen:*
Tijdens de nader onderzoeken zijn er twee zomer/paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis in de woning aangetroffen. Hiervoor dient een activiteitenplan opgesteld te worden en ontheffing te worden aangevraagd;
- *Vlieg- en migratieroute:*
Gezien de aantallen en frequentie waarop de vleermuizen gebruik maken van het plangebied als zijnde vliegroute, valt het gebruik van een essentiële vliegroute op basis van het huidige onderzoek uit te sluiten;

- *Foerageergebied:*
Boven- en nabij de planlocatie zijn foeragerende vleermuizen waargenomen. In de omgeving zijn vergelijkbare locaties aanwezig. De planlocatie is niet van essentieel belang voor deze soort.

Steenmarter

- *Verblijfplaatsen:*
Uit onderzoek blijkt dat de voorgenomen ontwikkelingen geen belang vertegenwoordigt voor steenmarters. Hiervoor hoeft geen compensatieplan opgesteld te worden;
- *Foerageergebied:*
Op de planlocatie worden geen negatieve effecten verwacht op het foerageergebied;
De voorgenomen ontwikkeling heeft geen negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van steenmarters;
- Voor de geplande werkzaamheden hoeft geen ontheffing worden aangevraagd.

6. Geldigheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijke geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten:

“Onderzoeksgegevens mogen maximaal drie jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Dit rapport gaat in op effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk een. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

7. Bibliografie

- BIJ12. (2017, Juli). *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis*. Opgeroepen op Juli-September 2021, van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-004-Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-1.0.pdf>
- BIJ12. (2017, Juli). *Kennisdocument Huismus*. Opgeroepen op Juli-September 13, 2021, van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-009-Kennisdocument-Huisumus-1.0.pdf>
- Google. (z.d.). *Online kaarten*. Opgeroepen op Juli-September 2021, van <https://www.google.nl/maps>
- Het Historisch Portaal. (z.d.). Opgeroepen op Juli-September 7, 2021, van <http://hethistorischportaal.nl/het-coulistlandschap-van-twente/>
- Kadviewer. (z.d.). *Online kaarten*. Opgeroepen op 14 Juli 5, 2021, van <https://kadviewer.map5.nl>
- KNMI. (z.d.). *Koninklijk Nederlands Metreologisch Instituut*. Opgeroepen op Juli-September 3 & 14, 2021, van <https://www.knmi.nl/nederland-nu/weer/verwachtingen>
- Netwerk Groene Bureaus. (2020, Oktober 28). *Vleermuizenprotocol 2021*. Opgeroepen op Juli-September 13, 2021, van <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>
- Otte Groenadvies BV. (2021, mei 10). Quickscan flora en fauna 't Scharrelhoes Landschapscamping. 24. Nijverdal.
- Overheid. (2020, januari 1). *Wet Natuurbescherming*. Opgeroepen op Juli-September 15, 2021, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>
- Pdok. (z.d.). *Online kaarten*. Opgeroepen op 14 juli 2021, van <https://www.pdok.nl/viewer/>
- Provincie Overijssel. (2019, juli). Soortenbescherming Overijssel. Zwolle, Overijssel.
- Vleermuizenwerkgroep. (z.d.). *Laatvlieger*. Opgeroepen op Juli-September 12, 2021, van <https://www.vleermuizeninbrabant.nl/vleermuizen/laatvlieger-2>
- Vogelbescherming. (z.d.). *Boerenwaluw*. Opgeroepen op Juli-September 7, 2021, van <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/boerenwaluw>
- Zonsopgang. (z.d.). *Zonsopgang/Zonsondergang*. Opgeroepen op Juli-September 13, 2021, van <https://www.zonsopgangzonsondergang.nl/hoe-laat-donker/>
- Zoogdierenvereniging. (z.d.). *Gewone grootoorvleermuis*. Opgeroepen op Juli-September 24, 2021, van <https://www.zoogdierveniging.nl/zoogdiersoorten/gewone-grootoorvleermuis>
- Zoogdierenvereniging. (z.d.). *Rosse vleermuis*. Opgeroepen op Juli-September 9, 2021, van <https://www.zoogdierveniging.nl/zoogdiersoorten/rosse-vleermuis>
- Zoogdierenvereniging. (z.d.). *Ruige dwergvleermuis*. Opgeroepen op Juli-September 9, 2021, van <https://www.zoogdierveniging.nl/zoogdiersoorten/ruige-dwergvleermuis>
- Zoogdierveniging. (z.d.). *Steenmarter*. Opgeroepen op Juli-September 13, 2021, van <https://www.zoogdierveniging.nl/zoogdiersoorten/steenmarter>

Bijlage

BIJLAGE 1: Wettelijk kader Wet natuurbescherming - Soortbescherming

De Wnb is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet is in de plaats gekomen van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet is ingedeeld in hoofdstukken en kent een algemeen deel (hoofdstuk 1), delen over Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2), soorten (hoofdstuk 3), houtopstanden, hout en houtproducten (hoofdstuk 4), verder delen die gaan over vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen (hoofdstuk 5), financiële bepalingen (hoofdstuk 6), handhaving (hoofdstuk 7), overige bepalingen (hoofdstuk 8) en tot slot een beschrijving van het overgangsrecht (hoofdstuk 9) en een beschrijving van de wijziging van overige wetten (hoofdstuk 10). In navolgende paragrafen is een samenvattende beschrijving van het onderdeel soortbescherming gegeven, wat relevant is voor onderliggende toetsing (Overheid, 2020).

Categorieën

De wet maakt onderscheid in drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- Vogelrichtlijnsoorten
- Habitatrichtlijnsoorten
- Andere soorten

Vogelrichtlijnsoorten

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd (art. 3.1 lid 1).

Habitatrichtlijnsoorten

In deze categorie vallen alle in het wild levende dieren zoals genoemd in:

- Bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn,
- Bijlage II bij het Verdrag van Bern of;
- Bijlage I bij het Verdrag van Bonn; (art. 3.5 lid 1) en (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) planten van soorten, genoemd in:
- Bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of;
- Bijlage I bij het Verdrag van Bern; (art. 3.5, lid 5)

De bijlagen zijn zeer uitgebreid en er staan ook veel soorten in genoemd die van nature niet in Nederland voorkomen.

Andere soorten

Naast de soorten waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een “nationale kop” op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als er geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen op de bijlage bij de wet (art. 3.10, lid 1 onder a en c).

Verbodsbepalingen: Ten aanzien van vogels verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen (art. 3.1 lid 1), het opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren (art. 3.1 lid 2), het rapen of onder zich hebben van eieren (art. 3.1 lid 3) en het opzettelijk storen van vogels (art. 3.1 lid 4). Het verbod tot opzettelijk storen geldt niet in het geval de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (art. 3.1 lid 5).

Ten aanzien van de overige Europees beschermde diersoorten verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen (art 3.5 lid 1), het opzettelijk verstoren (art 3.5 lid 2), het opzettelijk vernielen of rapen van eieren (art 3.5 lid 3) en het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (art 3.5 lid 4). Ten aanzien van de Europees beschermde plantensoorten verbiedt de wet het

opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen en vernielen (art 3.5 lid 5).

Ten aanzien van de nationaal beschermde diersoorten geldt slechts een verbod op het opzettelijk doden of vangen (art 3.10 lid 1 onder a) en het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (art 3.10 lid 1 onder b). Ten aanzien van de nationaal beschermde plantensoorten geldt een verbod op het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen (art 3.10 lid 1 onder c).

Gedragscodes, vrijstellingen en ontheffingen

Gedragscode

De in het voorgaande beschreven verbodsbepalingen zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd volgens een door de minister van EZ vastgestelde gedragscode (art. 3.31 lid 1). Het moet dan gaan om handelingen die plaatsvinden in het kader van:

- a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- c. een bestendig gebruik;
- d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

Provinciale staten en de minister van EZ kunnen vrijstelling verlenen van de verbodsbepalingen (art 3.3 lid 2- 4; 3.8 lid 2-5, 3.10 lid 2). Voor zover het gaat om de hiervoor beschreven verbodsbepalingen, kan in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een ontheffing worden verleend op de verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 en 3.10, dus ten aanzien van alle beschermde soorten. Een vrijstelling mag alleen worden verleend wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze zijn gelijk aan de voorwaarden waaronder een ontheffing verleend kan worden (zie hieronder).

Voor welke soorten een vrijstelling geldt, verschilt per bevoegd gezag (ministerie van EZ en de afzonderlijke provincies). De lijst met vrijgestelde soorten van het ministerie is alleen van toepassing op handelingen waarvoor de minister van EZ het gevoegd gezag is. Voor handelingen waarvoor Gedeputeerde Staten het bevoegd gezag zijn, geldt de vrijstellingslijst van de betreffende provincie.

Ontheffing

Voor soorten waarvoor (in de betreffende provincie) geen vrijstelling geldt, moet wanneer niet volgens een gedragscode wordt gewerkt een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden (art 3.3 lid 1,3; 3.8 lid 1,3, 3.10 lid 2). Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af van of men kan voldoen aan de voorwaarden. Deze voorwaarden verschillen per categorie.

De eerste eis die wordt gesteld, is dat er geen andere bevredigende oplossing mag zijn. Dat betekent - ook in combinatie met de in artikel 1.11 beschreven zorgplicht - wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is en ontheffing niet mogelijk is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied.

Verder kan een ontheffing alleen worden verleend wanneer is aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort. Daarnaast gelden er per categorie verschillende aanvullende voorwaarden.

Voor Vogelrichtlijnsoorten kan alleen een ontheffing worden verleend: (art 3.3 lid 4):

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;

2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora en/of fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
6. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor Habitatrichtlijnsoorten kan alleen een ontheffing worden verleend: (art 3.8 lid 5):

1. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitat;
2. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
5. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor de andere soorten gelden de voorwaarden die gelden voor de overige Europees beschermde soorten, aangevuld met: (art 3.10 lid 2):

6. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
7. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
8. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
9. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
10. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
11. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
12. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
13. in het algemeen belang.

Aanhaken bij de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO)

Er kan voor worden gekozen geen ontheffing Wnb aan te vragen, maar de toestemming aan te laten haken bij de Omgevingsvergunning. In dat geval dient het betreffende onderzoek bijgevoegd te worden bij de aanvraag Omgevingsvergunning. Het bevoegd gezag voor de Omgevingsvergunning vraagt vervolgens een verklaring van geen bedenking (vvgb) aan bij het bevoegd gezag Wnb. De voorwaarden waaronder de vvgb wordt afgegeven maken vervolgens onderdeel uit van de Omgevingsvergunning.

Wanneer ervoor wordt gekozen de toestemming Wnb niet aan te laten haken, moet de ontheffing Wnb zijn aangevraagd voordat de Omgevingsvergunning wordt aangevraagd (Overheid, 2020).